

Spor Bahsi Oynayan Bireylerin Paraya İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi

ORİJİNAL ARAŞTIRMA

Enes ÖZLÜ¹

Aydın Birsin YILDIZ²

Baki YILMAZ²

¹Ankara Yıldırım Beyazıt
Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Ankara/Türkiye

²Ankara Yıldırım Beyazıt
Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Spor Bilimleri Bölümü, Ankara/Türkiye

Sorumlu Yazar: Enes ÖZLÜ,

enesozlu@hotmail.com

Orcid ID: 0000-0002-3186-6881

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 03.12.2019

Kabul Tarihi: 11.12.2019

Online Yayın Tarihi: 25.12.2019

Öz

Bu araştırmanın amacı, spor bahsi oynayan bireylerin, paraya ilişkin tutumlarının yaş, aylık gelir, haftalık bahse ayrılan harcama değişkenlerine göre fark olup olmadığını değerlendirmektir. Araştırmaya Ankara ili Altındağ ilçesinden tamamı erkek 242 gönüllü katılmıştır. Sosyo-demografik değişkenler ile ilgili bilgiler, araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Araştırmada Tang tarafından 1995 yılında geliştirilen 12 maddeli Para Etiği ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçeğe verilen yanıtların iç tutarlılığı Cronbach alpha (α) ile incelenmiş başarı, bütçe ve şeytan alt boyutları için katsayılar sırasıyla .88, .87, .86 olarak bulunmuştur. Elde edilen verilerin dağılımı incelenmiş ve normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, frekans (f) ve ANOVA testleri kullanılmıştır. İstatistikler SPSS .25 paket programıyla yapılmış ve yapılan tüm değerlendirmelerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Sonuç olarak spor bahsi oynayan gençlerin, yaşlılara kıyasla paranın kullanımında daha dikkatli oldukları düşünülmektedir. Spor bahsi oynayan katılımcıların gelir seviyesi düştükçe, parayı başarı göstergesi olarak görme eğilimlerinin arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: bahis, spor bahsi, paraya ilişkin tutum.

Investigation of the Attitudes of Individuals Who Play Sports Betting According to Various Variables

ORIGINAL RESEARCH

Enes ÖZLÜ¹

Aydiner Birsin YILDIZ²

Baki YILMAZ²

¹ Ankara Yıldırım Beyazıt University,
Graduate School Of Health Sciences,
Ankara/Turkey

² Ankara Yıldırım Beyazıt University,
Faculty of Health Sciences,
Department of Sports Sciences
Ankara/Turkey

Corresponding: Enes ÖZLÜ,
enesozlu@hotmail.com

Orcid ID: 0000-0002-3186-6881

Abstract

The aim of this study is to evaluate whether the attitudes of individuals who play sports bets differ according to the variables of age, monthly income, and weekly spending. 242 volunteers from Altındağ district of Ankara participated in the study. Information about socio-demographic variables was collected by the Personal Information Form formed by the researcher. In the study, a 12-item Monetary Ethics scale developed by Tang in 1995 was used. The internal consistency of the responses to the scale used in the study was examined by Cronbach alpha (α). The coefficients of success, budget and evil sub-dimensions were .88, .87, .86, respectively. The distribution of the obtained data was examined and found to be normal. Data were analyzed using descriptive statistics, frequency (f) and ANOVA tests. Statistical analysis was performed with SPSS .25 package program and statistical significance level was accepted as $p < 0.05$ in all evaluations. As a result, it is thought that young people who play sports bet are more careful in using money than the elderly. As the income level of the sports betting participants decreased, their tendency to see money as an indicator of success increased.

KeyWords: Bet, sports bet, attitude towards money.

Published Information

Received Date: 03.12.2019

Accepted Date: 11.12.2019

Online Published Date: 25.12.2019

Giriş

Spor, ekonomik açıdan değerini günden güne artırmış ve büyüyen spor ekonomisi bahis oyunlarının da ilgisini çekmiştir. Spor karşılaşmalarının sonucunun bilinmemesi, spor üzerine yapılan bahis miktarlarının yüksek rakamlara ulaşmasını sağlamıştır. Para kazanmak, heyecan yaşamak gibi farklı sebeplerle bahis oyunlarına yönelen, spora ilgisi olan olmayan birçok kişi bulunmaktadır (Özsoy ve ark. 2014).

İnsanların eğlence, heyecan, kolay para, arzu edilen şeylere hızlı şekilde ulaşma gibi dürtülerini gerçekleştirmek için başvurdukları yollardan birisi de spor bahisleridir. Boş zamanların artması, iletişim araçları ve reklamların da artmasıyla spor bahsi ciddi bir tüketim alanı olmuştur (Yaşar, 2010).

Spor karşılaşmalarının sonuçlarını tahmin etmeyi içeren spor bahis sektörü, eğlence sektörünün de bir parçası haline gelmiştir (Karlı, 2008).

Ülkemizde bir spor bahsi çeşidi olan İddaa'ya olan ilgi, futbola olan ilgiyle yakın ilişki içerisinde. Aynı zamanda İddaa'ya olan ilgi de futbolun popüleritesini artırmaktadır. Futbol izleyerek spor müsabakalarına dair bilgilerini yarıştırmının verdiği haz ile insanlar bahse yönelmekte ve bunu da arzuladıkları kazancı sağlama amacıyla birleştirmektedir (Yaşar, 2011).

İnsanlar, stresten uzaklaşma, rahatlama, daha iyi bir yaşam sürme, toplumda saygın görünme gibi nedenlerle kolay yoldan para kazanma arayışına girmişlerdir. Bahis oyunları, insanların bu arzularını gerçekleştirmenin bir aracı olarak görülmektedir (Çelik, 2016).

Bireyler için para, değişim aracı ifadesinden daha fazla anlamlar içermektedir. Sıradan bir kâğıt parçası olmaktan öte, insanlar üzerinde sosyolojik ve psikolojik etkileri bulunan bir varlıktır. İnsanların parayla olan ilişkileri, parayı anlamlandırmada yaşadıkları farklılıklar, yaşamlarında önemli bir alanı kapsamaktadır. Parayı elde etmek kadar onu dikkatli kullanmakta önemli olmaktadır (Yayar ve Eker, 2018).

Bireyler, hayatlarında önemli bir yere sahip olan paraya karşı farklı tutumlara sahip olabilmektedir. Bazı insanlar parayı güç ile özdeşleştirirken, bazıları ise parayı başarının bir işareti olarak görebilmektedir. Kimi insanlar parayı hayatta en önemli varlık olarak görürken, kimi insanlar için ise paradan daha kıymetli değerler de vardır (Ermiş, 2008).

Toplumunu oluşturan insanların, hayatta değer verdiği konular, dünyanın gelecekte nasıl bir yöne doğru gideceğini belirleyecektir. Paraya verilen önemin ve maddi değerlerin daha çok

ön planda tutulduğu bir insanlığın, toplumlara dünyada nasıl bir gelecek sağlayabileceği,

günümüzde en çok tartışılan konulardan olmaktadır (Süer, Baklacı ve Kocaer, 2017).

Yöntem

Araştırmada sosyo-demografik değişkenler ile ilgili bilgiler, araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Araştırmada; Tang tarafından 1995 yılında geliştirilen, “Para Etiği Ölçeği” kullanılmıştır. Para etiği ölçeği başarı, bütçe ve şeytan olmak üzere üç alt boyut ve 12 maddeden oluşmaktadır.

Çalışmada kullanılan ölçeğe verilen yanıtların iç tutarlılığı Cronbach alpha (α) ile incelenmiş, başarı, bütçe ve şeytan alt boyutları için katsayılar sırasıyla; .88, .87, .86 olarak bulunmuştur. Elde edilen verilerin dağılımı incelenmiş ve normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda verilerin analizinde betimsel istatistikler, frekans (f) ve ANOVA testleri kullanılmıştır. İstatistikler SPSS .25 paket programıyla yapılmış ve yapılan tüm değerlendirmelerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya Ankara ili Altındağ ilçesinden spor bahsi oynayan tamamı erkek 242 birey gönüllü olarak katılmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Para Etiği Ölçeğine Verdikleri Yanıtların Ortalamaları

	Ortalama	SS
Başarı	30,29	6,61
Bütçe	7,29	1,90
Şeytan	5,04	2,57

Tablo 1 de araştırmaya katılan katılımcıların ölçek alt boyutlarına vermiş oldukları yanıtların ortalamaları verilmiştir. Para etiği alt boyutları ortalamaları incelendiğinde Başarı alt boyutunun en yüksek ortalamaya sahip olduğu, şeytan alt boyutunun ise en düşük ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Para Etiği Düzeyler One-Way Anova Analiz Sonuçları

	Yaş	N	\bar{X}	Sd	F	p	LSD
Başarı	18-24	60	30,93	5,75	1,782	,133	
	25-31	64	31,40	6,08			
	32-38	55	30,23	7,54			
	39-45	42	28,16	7,12			
	46 ve üstü	21	29,47	6,35			
	Toplam	242	30,29	6,61			
Bütçe	18-24	60	6,98	1,81	2,433	,048*	2>1 2>4
	25-31	64	7,68	1,75			
	32-38	55	7,65	2,10			
	39-45	42	6,92	1,98			
	46 ve üstü	21	6,76	1,57			
	Toplam	242	7,29	1,90			
Şeytan	18-24	60	5,23	2,43	,734	,570	
	25-31	64	4,64	2,77			
	32-38	55	5,38	2,65			
	39-45	42	5,02	2,57			
	46 ve üstü	21	4,85	2,15			
	Toplam	242	5,04	2,57			

p<0.05

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların yaş değişkenine göre para etiği düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit edebilmek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda para etiği ölçeği başarı ve şeytan alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Bütçe alt boyutunda ($F=2,433;p=,048$) ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun belirleyebilmek için LSD çoklu karşılaştırma yapılmıştır. Yapılan analiz incelendiğinde bütçe alt boyutunda 25-31 yaş (7,68) ile 18-24 (6,98) arasında 18-24 yaşında olanların lehine, 25-31 (7,68) yaş ile 39-45 yaş (6,92) yaşında olanlar arasında yine 25-31 yaş aralığında olanların lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Aylık Kazanç Değişkenine Göre One-Way Anova Sonuçları

	Aylık Kazanç	N	\bar{X}	Sd	F	p	LSD
Başarı	0-1500 tl	40	29,92	6,13	2,429	,048*	2>4 2>5 3>5
	1501-3000 tl	78	31,51	6,80			
	3001-4500tl	70	30,84	6,97			
	4501-6000 tl	28	28,53	6,07			
	6000 tl ve üzeri	26	27,61	5,47			
	Toplam	242	30,29	6,16			
Bütçe	0-1500 tl	40	7,50	1,86	,401	,808	
	1501-3000 tl	78	7,34	1,90			
	3001-4500tl	70	7,30	2,11			
	4501-6000 tl	28	7,17	1,84			
	6000 tl ve üzeri	26	6,93	1,41			
	Toplam	242	7,29	1,90			
Şeytan	0-1500 tl	40	4,85	2,58	1,570	,183	
	1501-3000 tl	78	5,39	2,68			
	3001-4500tl	70	5,25	2,72			
	4501-6000 tl	28	4,64	2,36			
	6000 tl ve üzeri	26	4,11	1,79			
	Toplam	242	5,04	2,57			

p<0.05

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların aylık kazanç değişkenine göre para etiği düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit edebilmek için tek yönlü varyans analiz yöntemi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda para etiği ölçeği Bütçe ve Şeytan alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (p>0.05). Başarı alt boyutunda (F=2,429;p=,048) ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek için LSD çoklu karşılaştırma yapılmıştır. Yapılan analiz incelendiğinde başarı alt boyutunda 1501-3000 TL (31,51) ile 4501-6000 TL (28,53) arasında 1501-3000 TL kazananların lehine, 1501-3000 TL (31,51) ile 6000 TL ve üzeri (6,92) kazananlar arasında yine 1501-3000 TL arasında kazancı olanların lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. 3001-4500 TL (30,84) ile 6000 TL ve üzeri (27,61) kazancı olanlar arasında 3001-4500 TL kazancı olanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Bahis Oyunları İçin Yaptıkları Haftalık Harcama Değişkenine Göre One-Way Anova Analiz Sonuçları

	Haftalık Harcama	N	\bar{X}	Sd	F	p	LSD
Başarı	0-25 tl	89	29,01	6,70	3,141	,015*	3>1 3>2 3>5
	26-50 tl	52	30,00	6,35			
	51-75 tl	29	33,86	5,57			
	76-100 tl	33	30,81	5,64			
	101 tl ve üstü	39	30,51	7,46			
	Toplam	242	30,29	6,61			
Bütçe	0-25 tl	89	7,42	1,88	1,087	,364	
	26-50 tl	52	6,94	1,86			
	51-75 tl	29	7,48	1,76			
	76-100 tl	33	7,63	1,83			
	101 tl ve üstü	39	7,02	2,13			
	Toplam	242	7,29	1,90			
Şeytan	0-25 tl	89	4,57	2,30	4,390	,002*	2>1 3>1 2>5 3>5 4>5
	26-50 tl	52	5,73	2,84			
	51-75 tl	29	6,10	2,91			
	76-100 tl	33	5,33	2,49			
	101 tl ve üstü	39	4,15	2,14			
	Toplam	242	5,04	2,57			

p<0.05

Katılımcıların haftalık bahis oyunlarına harcadıkları para değişkenine göre ANOVA sonuçları incelendiğinde, yapılan analiz sonucuna göre; bütçe alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Başarı alt boyutunda (F=3,141;p=,015) ve Şeytan alt boyutunda (F=4,390;p=,002) ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun belirleyebilmek için LSD çoklu karşılaştırma yapılmıştır. Yapılan analiz incelendiğinde başarı alt boyutunda 51-75 TL (33,86) ile 0-25tl (29,01) arasında 51-75 TL harcama yapanların lehine, 51-75 TL (33,86) harcama yapanlar ile 26-50 TL (30,00) harcama yapanlar arasında 51-75 TL harcama yapanlar lehine, 51-75 TL (33,86) harcama yapanlar ile 101 TL ve üstü TL (30,51) harcama yapanlar arasında 51-75 TL harcama yapanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Şeytan alt boyutunda ise 26-50 TL (5,73) ile 0-25 TL (4,57) arasında 26-50 TL lehine, 51-75 TL (6,10) ile 0-25 TL (4,57) arasında 51-75 TL lehine, 26-50 TL (5,73) ile 101 ve üstü (4,15) arasında 26-50 TL lehine, 51-75 TL (6,10) ile 101 TL ve üstü (4,15) arasında 51-75 TL lehine, 76-100 TL (5,33) ile 101 ve üstü TL (4,15) arasında ise 76-100 TL lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Yaş değişkeni açısından araştırma bulguları incelendiğinde; para etiği ölçeği başarı ve şeytan alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Bütçe alt boyutunda ($F=2,433;p=,048$) ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. 18-24 ve 25-31 yaş aralığında spor bahsi oynayan kişilerin, yaşı daha büyük olanlara kıyasla paranın kullanımında daha dikkatli davrandıkları belirlenmiştir.

Aylık kazanç değişkeni üzerinden araştırma sonuçlarına bakıldığında; para etiği ölçeği Bütçe ve Şeytan alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Başarı alt boyutunda ($F=2,429;p=,048$) ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Spor bahsi oynayan bireylerin, gelir seviyesi düştükçe parayı başarı göstergesi olarak görme eğilimlerinin arttığı görülmüştür. Haftalık bahse yapılan harcama için sonuçlar incelendiğinde; bütçe alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Başarı alt boyutunda haftalık 51-75 TL arasında bahse harcama yapan bireylerin daha çok parayı başarıyla özdeş olarak gördükleri belirlenmiştir.

Ermiş'in (2008) araştırma sonuçlarında, bu çalışmaya benzer şekilde yaş değişkeninin, paraya yönelik tutumda başarı faktörü ile arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Farklılık gösteren sonuç ise Ermiş (2008) araştırmasında, 36 yaşından büyük kişilerin parada bütçelemeye daha fazla önem verdiklerini belirtmiştir. Benzer şekilde Tang (1995)'a göre, yaşlı insanlar paralarını daha dikkatli kullanmakta ve paranın kötü bir şey olmadığını düşünme eğilimindedirler. Süer ve ark. (2017) ise, 18-28 yaş aralığındaki lisans öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, katılımcıların büyük çoğunluğunun finansal planlar ve birikim yapma eğilimlerinin yüksek olduğu tespitine ulaşmıştır. Parayı kullanma konusunda gösterilen özen ve dikkatin, spor bahsi oynayan ve oynamayan genç bireyler arasında farklılaştığı düşünülebilir.

Tang'ın (1995) çalışmasında para etiği ölçeği ile gelir arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Aynı doğrultuda Ermiş (2008) tarafından yapılan araştırmada, gelir düzeylerine göre paraya karşı tutum faktörleri incelendiğinde anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Roberts ve Sepulveda'nın (1999) çalışmalarında ise gelir düzeyi yüksek olan bireylerin, finansal geleceklerini daha dikkatli planlama eğiliminde oldukları görülmüştür.

Kaynakça

- Çelik, A. (2016). Spor Bahis Oyunlarına Katılımı Etkileyen Faktörler. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2) , 89-98.
- Ermış, Özlem, (2008), Çalışanların Paraya Karşı Tutumlarının Belirlenmesi ve Paraya Karşı Tutumların Ücret Tatminlerine Etkisi, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans Tezi, Eskişehir.
- Karlı, Ü. (2008). Spor Bahsi Oynayan Üniversite Öğrencilerinin Bahis Oynama Güdüleri ve Bu Öğrencilerin Spor Bahis Oynamayan Öğrencilerden Kişisel ve Psikolojik Farklılıklarının Belirlenmesi, Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Özsoy, S. Gelen, N. K., Kandaş, N. T., Tabuk, M. E., Görün, L., & Afat, A. (2014). Lise ve Üniversite öğrencilerinin spor medyasını izleme ve bahis oyunu oynama alışkanlıkları. *Erciyes İletişim Dergisi*, 3(3), 120-130.
- Süer, Ö. Baklacı H.F. & Kocaer E. (2017). "Para Tutumunun Kariyer Hedefleri Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma," *Ege Akademik Bakış Dergisi*, Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Bornova İzmir. 17(4), sayfa 527-537.
- Roberts, J.A. ve Sepulveda, C.J.M. (1999b). Demographics and money attitudes: a test of Yamauchi & Templer's (1982) money attitude scale in Mexico, *Personality and Individual Differences*, 27, 19-35.
- Tang, T.L.P. (1995). The Development Of A Short Money Ethic Scale: Attitudes Toward Money And Pay Satisfaction Revisited, *Person. Individ. Diff.* Vol. 19, No. 6, pp. 809-816.
- Yaşar, M.R. (2010). Şans Oyunları ve İddaa, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(34): 138-171.
- Yaşar, M. (2011) İddialı İşler: İddia Oyununa Sosyolojik Bir Bakış İddia as a Work: A Sociological View to Iddia Game, *e-Journal of New World Sciences Academy* 6 VI, 456-48.
- Yayar, Rüştü. Eker Karaca Özge, (2018). "Kamu Çalışanlarının Para Tutumu ve Belirleyicileri", *Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(9), 71-84. (Yayın No: 4620378)